

LES BONES PRÀCTIQUES

L'IMPULS DE LA PARTICIPACIÓ I LA MEDIACIÓ A LA COMUNITAT ESCOLAR

L'any 2001, amb motiu de la celebració del desè aniversari del Consell Escolar Municipal, es va instituir el reconeixement de les bones pràctiques de participació a la comunitat escolar. Enguany, s'ha fet la segona edició del "Recull de bones pràctiques", on han participat més de trenta centres educatius de Barcelona. En l'acte públic de reconeixement a les experiències presentades i de lliurament de premis, Josep Ignasi Almirall, inspector d'educació i expert en l'acolliment de l'alumnat de famílies nouvingudes, va fer una conferència de la qual hem recollit els passatges més significatius.

Què són les bones pràctiques? La convocatòria les defineix com les pràctiques que han servit per avançar en la participació. Anant més enllà, podem considerar-les com les intervencions educatives que faciliten el desenvolupament d'activitats d'aprenentatge, però també d'altres activitats d'un alt valor educatiu no sempre tangible ni malauradament ben vist per tots els sectors socials.

Quines característiques han de tenir? Disposem de criteris per dissenyar-les? De fet, no disposem d'un manual bàsic que en garanteixi l'èxit i deixem sempre les portes obertes a la invenció de noves pràctiques. El que els és substancial és disposar d'imaginació i temps per provar-les i polir-les.

Alguns criteris que poden ajudar a planificar són:

- La claredat i transparència dels objectius: una bona definició del que pretenem facilitarà el camí per realitzar propostes i aconseguir la participació dels altres sectors.
- La transmissió de valors i virtuts: no és indiferent la manera com obtindrem els nostres objectius, cal preveure quins valors transmetem en la mateixa forma de treballar.
- Les bones pràctiques s'han de vincular a les nostres necessitats personals i a les del col·lectiu, i han de connectar amb els nostres desitjos, les nostres emocions i, per què no, amb els nostres sentiments personals i col·lectius.
- La participació: sense una implicació real de tots els membres de la comunitat educativa, és molt difícil fer una pràctica que serveixi de

creixement per als centres, i no parlo d'un creixement en recursos, parlo d'un creixement moral, intern, que ha de donar seguretat al centre per continuar proposant noves pràctiques. La conscienciació de tots els sectors en la necessitat de convertir les bones pràctiques en motors dels centres educatius és un repte que tenim plantejat avui totes les persones que, d'una forma o d'una altra, estem vinculades amb l'educació.

LA PARTICIPACIÓ

Parlem de les bones pràctiques que han afavorit la participació de la comunitat educativa en la consecució d'un bé comú: l'educació dels futurs ciutadans i ciutadanes.

La societat té actualment plantejats dos temes que preocupen per la seva incidència en el món educatiu: la convivència en els centres i —per què no dir-ho— també dins de les famílies (amb les repercussions que això suposa per a les escoles), i l'acolliment de famílies i alumnes nouvinguts a Catalunya.

Avui parlem de "clima de centre" per expressar el nivell de convivència al centre i el tipus de relació que s'estableix entre els membres de la comunitat educativa. Quines són les eines que ens han d'ajudar a aconseguir un bon clima?

El conflicte no ha de ser considerat quan sorgeix com un factor negatiu, no s'ha de crear artificialment; el que és important és com gestionar-lo i buscar una solució que ens permeti créixer col·lectivament. El treball amb els valors de forma general i les experiències d'altres centres que han funcionat ens han d'ajudar a plantejar les bases per aconseguir el millor clima de centre.

El treball amb els delegats, amb l'acolliment a alumnes d'altres cultures, amb famílies que volen col·laborar amb el centre en la formació dels seus fills..., va en la línia de desenvolupar els valors del respecte i el diàleg.

La convivència es basa en el diàleg, però prèviament s'han d'establir les pautes per poder dialogar, s'ha de formar el professorat, l'alumnat i també els pares i mares en aquestes pautes. S'han de crear els espais propis i els mecanismes perquè tothom pugui sentir-se escoltat i, per tant, respectat.

Dins del programa de convivència, la mediació escolar a secundària és ara per ara l'única experiència que en la formació i en l'aplicació realitza aquesta idea de participació de tots els sectors de la comunitat educativa: alumnes, pares i mares, professorat i personal auxiliar i administratiu.

La mediació és un fet sense precedents, que ha permès seure en una taula per parlar de problemes concrets que sorgeixen en el dia a dia d'un centre a diferents membres de la comunitat educativa. Els consells escolars han participat activament en algunes d'aquestes formacions i els resultats als centres han estat positius.

«La inversió en projectes que fomentin el diàleg i el respecte millorarà el clima dels centres escolars.»

LA MEDIACIÓ

Què implica la mediació? Millorar les tècniques de comunicació, saber escoltar, ajudar els altres a expressar-se, ajudar-los a abocar els seus sentiments, facilitar l'empatia... i, en definitiva, pensar que els problemes es poden solucionar d'una altra manera que amb la normativa sancionadora o la postura agressiva o inhibidora.

Insisteixo en la mediació com una eina de millora de la convivència perquè és una de les que faciliten la participació de tota la comunitat educativa. No és una tasca fàcil, però algunes de les pràctiques presentades ja recullen propostes de millorar la convivència, amb una visió àmplia que preveu millores que facilitin l'acord i el diàleg.

Un segon gran eix al voltant del qual gira avui la vida diària de molts centres és l'acolliment d'alumnes i famílies novvingudes. Evidentment, això ha requerit un esforç notable per part de cada centre educatiu, tant si n'ha rebut cinc com quaranta. L'alumne com a persona individual requereix un tracte personalitzat i si, a més a més, se n'ajunten de diversos països, el treball de tots els membres de la comunitat educativa és vital per garantir una educació de qualitat.

L'ESPERIT D'INNOVAR

La meua experiència com a director d'un centre de secundària del Raval em serveix per poder expressar amb seguretat que l'assaig de bones pràctiques i el desig de portar-les a terme per part de tot el col·lectiu del centre han estat i són els motors que fan avançar el centre.

He arribat a la conclusió que cada centre ha d'establir la seva pràctica, basada en la seva realitat. Les variables d'ètnies, llengües, tradicions, barris, són tantes que fan molt difícil establir patrons d'ajuda iguals per a tots els centres.

L'esperit d'innovar, de cercar noves propostes, però també d'establir els mecanismes que facilitin l'avaluació i, si es considera oportú, la seva expansió, han d'estar presents en tots els centres educatius i qualsevol membre de la comunitat educativa ha de poder fer propostes.

Hem de poder vehicular les experiències i hem d'ajudar a estructurar equips dinàmics als centres que facilitin el diàleg entre els sectors de la comunitat educativa per establir línies de comunicació amb l'objectiu de parlar i escoltar.

Un suport social de la tasca educativa i del paper de l'escola o l'institut en la formació dels joves ajudarà a dissenyar noves bones pràctiques i, com una taca d'oli, algunes es podran estendre i, així, facilitar el treball de tots els docents i l'aprenentatge de l'alumnat.

També és cert que s'ha de trobar la complicitat dels agents externs i les institucions —municipals, autonòmiques, europees, estatals o universitàries— que donin suport a la seva realització, i no sempre les demandes del sector educatiu han trobat resposta.

Les dificultats són moltes, però la imaginació amb la qual s'ha treballat fins ara també ha permès suplir part de les mancances existents. La societat ha de ser conscient que una bona formació dels joves novvinguts facilitarà la seva inserció al món laboral i a la societat on viuen actualment, i una inversió en projectes que fomentin el diàleg i el respecte millorarà el clima de centre i, per tant, els rendiments acadèmics, com també —és el nostre desig— el nivell de felicitat de tots els implicats. ■

Secretaria del Consell Escolar Municipal de Barcelona

www.bcn.es/cem

cem@mail.bcn.es

«El que és substancial a totes les pràctiques és disposar d'imaginació i temps per provar-les i polir-les.»

ELS PREMIS DE LA SEGONA EDICIÓ

A la segona edició del "Recull de bones pràctiques" han participat trenta centres docents de la ciutat de Barcelona. El jurat va valorar la importància dels projectes conjunts entre diferents sectors de la comunitat educativa, dels projectes arrelats en el territori i d'aquells que impulsen la innovació i el tractament de problemàtiques socioeducatives d'actualitat.

Els premis de la segona edició del "Recull de bones pràctiques de participació" van ser per a:

IES Fort Pius, pel projecte "La Interculturalitat al Fort Pius".

CEIP Cervantes, pel projecte "Benvinguts al Cervantes. Un programa per integrar famílies de nova incorporació".

CEIP Josep Maria Jujol, pel projecte "Agenda 21 escolar al Jujol".

Mencions especials:

CEIP Joan Miró, pel projecte "Participació de l'alumnat en el projecte d'Agenda 21 escolar".

CEIPM Escola del Mar, pel projecte "Compartim un somni: impulsem la biblioteca de Diakha Madina".

Escola Sadako, pel projecte "Recull de Bones pràctiques".